

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 21.07.1989, sp. zn. Czf 1/89, ECLI:CZ:NS:1989:CZF.1.1989.1

Číslo: 1/1990

Právní věta: Úmluva o sociální bezpečnosti (s Dodatkovou dohodou, Zvláštním a Závěrečným protokolem) mezi Československem a Francií (vyhlášená vyhláškou č. 215/1949 Sb. ve znění vyhlášky č. 68/1970 Sb.) se vztahuje i na žadatele o dílčí starobní důchod, který je jak francouzským, tak i československým státním občanem a uplatňuje nárok vůči československému nositeli důchodového zabezpečení.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 21.07.1989

Spisová značka: Czf 1/89

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Cizinci, Důchod, Pobyt cizinců trvalý, Smlouvy mezinárodní, Sociální zabezpečení

Předpisy: 100/1988 Sb. § 58
215/1949 Sb. 40/1964 Sb. § 175 121/1975 Sb. § 65

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze ze 16. 12. 1985 byla zamítnuta žádost navrhovatele o přiznání starobního důchodu s odůvodněním, že podle platné právní úpravy nesplňuje navrhovatel podmínky pro vznik nároku na starobní důchod. V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatel uplatnil svůj nárok s odkazem na ustanovení Úmluvy o sociální bezpečnosti mezi Československem a Francií.

Městský soud v Praze tomuto opravnému prostředku navrhovatele nevyhověl a rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení potvrdil.

Nejvyšší soud České socialistické republiky shledal odvolání navrhovatele proti uvedenému usnesení soudu prvního stupně nedůvodným, když dovodil, že Úmluva o sociální bezpečnosti, uzavřená mezi Československem a Francií, i další dohody v tomto směru se týkají nároků francouzských státních občanů vůči československému nositeli důchodového zabezpečení a nároků československých státních občanů vůči francouzskému nositeli pojištění, nikoli však československých státních občanů vůči československému nositeli pojištění. Na podkladě toho pak dospěl k závěru, že na navrhovatele, který je československým státním občanem, se uvedená mezinárodní úmluva nevztahuje, a že proto bylo zapotřebí použít dříve platného zákona č. 121/1975 Sb., podle jehož úpravy obsažené v

ustanovení § 69 se dávky do ciziny nevyplácely a za dobu, po kterou se oprávněný trvale zdržoval v cizině, nenáležely.

Nejvyšší soud ČSSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSSR, tak, že uvedenými usneseními soudů prvního i druhého stupně byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Jak již bylo uvedeno ve stanovisku veřejném pod č. 1/1986 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, upravuje Úmluva o sociální bezpečnosti mezi Československem a Francií z 12. 10. 1948 (příloha k vyhlášce č. 215/1949 Sb. ve znění Dodatkové úmluvy z 27. 10. 1967, obsažené v příloze k vyhlášce č. 68/1970 Sb.) podmínky vzniku nároku československých a francouzských státních příslušníků, kteří byli postupně nebo střídavě pojištěni v obou smluvních státech v soustavách starobního pojištění. Doby tohoto pojištění se pro získání, zachování nebo opětovné nabytí nároku sčítají za podmínky, že se nekryjí (§ 1 článku 13 uvedené úmluvy). Dávky, o které se může pojištěnec ucházet u francouzského nebo československého nositele zabezpečení (pojištění), se v zásadě určují tak, že výše dávek, na které by měl pojištěnec nárok, kdyby úhrn dob, stanovených u vedeném § 1, získal v československé nebo francouzské soustavě, se snižuje v poměru délky dob získaných v této soustavě (§ 3 článku 13 uvedené úmluvy). K tomu je třeba dodat, že podle čl. 15 uvedené úmluvy, jestliže zákonodárství jednoho ze smluvních států váže přiznání určitých dávek na podmínku bydliště, nelze tyto částky odpírat československým nebo francouzským státním příslušníkům, bydlí-li v jednom z obou smluvních států.

Soudy obou stupňů v této věci nepostupovaly při přezkoumávání rozhodnutí Úřadu o sociální bezpečnosti, uzavřené mezi Československem a Francií. Vycházely z nesprávného právního názoru, že nárok navrhovatele na dílčí starobní důchod nelze posuzovat z hlediska uvedené mezistátní úmluvy, kterou si nesprávně vyložily tak, že se tato úmluva vztahuje pouze na nároky francouzských občanů vůči československému nositeli důchodového zabezpečení a na nároky československých občanů vůči francouzskému nositeli důchodového zabezpečení, nikoli však na nároky československých státních příslušníků vůči československému orgánu důchodového zabezpečení. V důsledku tohoto právního názoru pak dále nesprávně dovodily, že se na navrhovatele, který je francouzským státním občanem a současně i československým státním občanem a který žádal o přiznání dílčího starobního důchodu, uvedená Úmluva o sociálním zabezpečení nevztahuje.

Dávky starobního důchodu poskytované podle Úmluvy o sociální bezpečnosti mezi Československem a Francií francouzským a československým nositelem pojištění jsou sníženým (tzv. dílčím) důchodem. V těchto dávkách a jejich výši je vždy vyjádřen poměr dob pojištění (zaměstnání) nejen ve státě, z jehož důchodového zabezpečení se dávka přiznává, ale i ve druhém smluvním státě. Již z tohoto důvodu bylo tu proto vyloučeno použití ustanovení § 65 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb., neboť jinak stanoví mezistátní úmluva. Protože mezistátní úmluva, jak bylo uvedeno, stanoví jinak, bylo proto vyloučeno i použití ustanovení § 69 zákona č. 121/1975 Sb. /1/

Vzhledem k tomu, že v této věci soudy obou stupňů vycházely při svém rozhodování z nesprávného právního názoru a neposoudily nárok navrhovatele na dílčí starobní důchod z hlediska uvedené Úmluvy o sociální bezpečnosti, porušily ustanovení článku 13 a článku 15 této Úmluvy o sociální bezpečnosti, uzavřené mezi Československem a Francií, ve spojení s ustanoveními § 65 odst. 5 a § 69 zákona č. 121/1975 Sb.

Usnesení obou soudů, proti jejichž rozhodnutí byla podána stížnost pro porušení zákona, byla proto zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně s tím, aby věc znovu projednal a rozhodl, přičemž bude vycházet z právního názoru, vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího soudu ČSSR, kterým je vázán (§ 243 ods. 1 o. s. ř.).

Poznámky pod čarou:

1) Srov. nyní stanovení § 58 a § 103 zákona č. 100/1988 Sb.